

Конкурс «Урокі сучаснасці»

ДЗІВОСНЫ СВЕТ КАЗКІ

Урок пазакласнага чытання ў 3 класе па кнізе У. Мазго «Цуда-вуда»

Абгрунтаванне актуальнасці тэмы. Школьная праграма прадугледжвае вывучэнне твора з беларускай дзіцячай кнігі, якую можна атрымаць у бібліятэцы. Сярод выданняў, якія вельмі падабаюцца вучням пачатковых класаў, — кніга Уладзіміра Мазго «Цуда-вуда» (2008).

чэнцы згадваюць аўтара твора. Дадатковыя пытанні:

Чым падобныя ўсе казкі?

На якія тры групы падзяляюцца казкі?

Заданне 3. «Адгадай героя». Настаўнік называе якасці героя казкі (*хітрая, рыжая, махлярка; баязлі-*

Хто галоўны герой казкі? Чым ён любіў займацца ў вольны час?

У які момант вы заўважылі, як рэальнае пераплітаецца з казачным?

Што напружыла дзеянне і яшчэ больш прыцягнула вашу ўвагу?

Які кампазіцыйны прыём, характэрны для казкі, выкарыстоўвае аўтар у гэтым творы?

Якія моўныя сродкі выкарыстоўвае аўтар?

Якую параду выказвае пісьменнік? На якую сур'ёзную думку натхняе У. Мазго чытача?

Васілінка прапануе гульні «Збяры прыказку». Дзеці складаюць прыказкі па пачатку і заканчэнні, зачытваюць і глумачаць іх сэнс.

Пытанне для вучняў:

Ці падыходзяць прыказкі да працы твора?

Прыказкі:

Хто любіць трудзіцца, (...таму без працы не сядзіцца).

Вось на свеце як бывае: (...хто працуе, той і мае).

Хочаш есці калачы, (...так не сядзі на пячы).

Дзе гультай ходзіць, (...там зямля не родзіць).

Дамашняе заданне: падрыхтавацца да конкурсу на лепшага чытальніка па творах У. Мазго.

Напрыканцы настаўнік звяртаецца да вучняў з пытаннямі:

З якім аўтарам вас пазнаёміў сёння вусны часопіс?

Каму прысвяціў большасць сваіх твораў У. Мазго?

Чым вас зацікавіла прачытаная казка?

Бібліятэкар запрашае дзіцяцей часцей наведваць бібліятэку і браць для самастойнага чытання творы У. Мазго і іншых беларускіх пісьменнікаў.

Удзел вучняў у занятках. Новая форма ўрока вельмі спадабалася вучням: навучыліся вылучаць асаблівасці казачнага жанру, аналізаваць прачытаны твор. Урок атрымаўся цікавы дзякуючы ўдзелу бібліятэкара і вучняў старэйшых класаў.

Вынікі. Заняткі выдаліся паспяховаыя, бо творы Уладзіміра Мазго вельмі падабаюцца дзецям. Паэт умее весці размову з юнымі чытачамі, як з самымі добрымі сябрамі, на даверлівай начце. Амаль усе ягонныя вершы і казкі вясёлыя, прасякнутыя цёплым гумарам, нешматслоўныя, энергійныя і гульнівыя, як і самі дзеці. Пісьменнік звяртаецца да клопатаў і захапленняў сённяшніх хлопчыкаў і дзяўчынак.

Святлана БУЙКО,
настаўніца вучэбна-педагагічнага
комплексу Вензаецкі
дзіцячы сад — сярэдняга школы

Фота Кастуся Дробова.

Уладзімір Мазго на сустрэчы ў школе.

вы, маленькі, даўгавухі і г.д.), а дзеці называюць, каму гэтыя якасці належаць.

Настаўнік прапануе ўспомніць прозвішчы беларускіх пісьменнікаў-казачнікаў, чые творы вучні чыталі на ўроках.

Пасля размінкі клас ідзе ў школьную бібліятэку. Для навучэнцаў арганізавана выстаўка кніг Уладзіміра Мазго. Гасцей вітаюць літаратурныя героі Васілёк і Васілінка — падрыхтаваныя вучні старэйшых класаў.

Бібліятэкар раскажвае пра творчасць паэта. Васілёк зачытвае верш Міколы Малаўкі «Вось дзеці гуляюць...». Васілінка прапануе абмеркаваць ідэю верша і разам з вучнямі разважае, што патрэбна, каб склацці казку.

Васілёк прадстаўляе кнігу У. Мазго «Цуда-вуда». У кнігу ўвайшлі кароткія, але дасціпныя загадкі, вершы і песні. Але любімы жанр У. Мазго — казка. Адна з казак дала назву ўсяму зборніку. Гэты твор — магчымасць прыгадаць казкі пра цуда-рыбу кіта, пра чарадзейныя рэчы.

Васілёк зачытвае зачын: «Жыў ля сажалкі Міхалка...». Пасля праслухвання казкі дзеці называюць рэальныя і казачныя падзеі і сітуацыі. Затым прапаноўваецца самастойнае чытанне казкі, вызначэнне незразумелых слоў. Вядзецца слоўнікавая работа.

Аналіз твора. Вучні адказваюць на пытанні:

Зэгармістры ў гісторыі Беларусі

Сонечныя, вадзяныя, пясочныя, драўляныя, механічныя, электронныя і нават атамныя — колькі існуе розных тыпаў гадзіннікаў у свеце! Аднак за іх вырабам і рамонтам, як і за кожнай справай, стаіць чалавек — зэгармістр. Майстрам гадзіннікавых спраў і прысвечана кніга Анатоля Цітова «Зэгармістры Беларусі» (2017), якая пачабула свет у Мінску ў выдавецтве «Беларусь».

У кнізе разглядаецца развіццё зэгарніцтва на Беларусі з самага пачатку ў XV — XVI стагоддзях і да сённяшніх дзён. Амаль у кожным губернскай цэнтры Паўночна-Заходняга краю былі гадзіннікавыя цэхі. Зэгармістры лічыліся элітай у асяроддзі даўніх рамеснікаў.

Анатоль Цітоў падрабязна распавёў пра станаўленне і развіццё гадзіннікавага рамства на Беларусі, сістэматызаваў архіўныя крыніцы, пераклаў фрагменты тэкстаў на мову, зразумелую сучаснаму чытачу. У кнізе зроблены акцэнт не толькі на постаці майстроў, але і на гарады, дзе тыя нарадзіліся, жылі і працавалі.

Аўтар прыводзіць спіс рамеснікаў-зэгармістраў, якія нарадзіліся ці працавалі на землях Беларусі. Гэта ажно 643 імя! А колькі яшчэ невядомых імёнаў? Анатоль Цітоў

дадае да спіса і тых, чые прозвішчы пакуль не ўдакладнены.

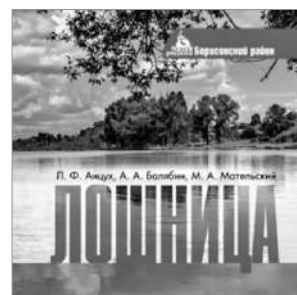
Цікава, што аўтар прапаноўвае пазнаёміцца не толькі з агульнымі на ўсёй тэрыторыі Беларусі спробамі развіцця гадзіннікавага рамства, але і закранае асобныя гарады: Вільня, Мінск, Мазыр, Гародня — буйныя цэнтры зэгарніцтва.

З цягам часу адбылася эвалюцыя механічных зэгараў. З'яўляліся вялізныя вежавыя або хатнія напольныя гадзіннікі з музычным механізмам, які адбіваў кожныя 60 хвілін. Гэта былі куранты. Існавалі і зэгаркі індывідуальнага карыстання — мініяцюрныя механізмы, якія лічыліся прадметамі раскошы і выстаўляліся ўладальнікамі на ўсеагульны агляд.

Колькі каштавалі першыя гадзіннікі і хто мог іх сабе дазволіць? Калі быў пабудаваны першы вежавы зэгар? Чым адрозніваўся зэгар ад паўзэгара? Адказы на гэтыя і шмат якія іншыя пытанні змяшчае кніга «Зэгармістры Беларусі».

Настасся ПЕТРУШКО

Выдавецкі кошчык

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ЧЕТЫРЕ ЧЕТВЕРТИ
PUBLISHING HOUSE
FOUR QUARTERS

Кніга «Лощница» (серыя «Малая радзіма: Барысаўскі раён») — працяг выдавецкай серыі кніг, прысвечаных Барысаўшчыне. Сучасны аграгарадок Лощница мае старажытную гісторыю. І хаця першая летапісная згадка датуецца 1563 годам, даследчыкі мяркуюць, што на самай справе час заснавання паселішча значна ранейшы. Аўтары кнігі — Ліліяна Анцух, Аляксандр Бялябін, Міхаіл Мацельскі — ураджэнцы Барысаўскай зямлі, людзі неабякавыя і дасведчыныя ў гісторыі роднага краю. Чытач зможа пазнаёміцца з гісторыяй мястэчка ад старажытнасці да нашых дзён, атрымаць дакладную і падрабязную інфармацыю пра адметнасці сацыяльна-культурнага жыцця сённяшняй Лощницы. Асобны раздзел прысвечаны храмам і лёсам святароў Барысаўшчыны. Выданне шчодро аздоблена фотаздымкамі, копіямі архіўных дакументаў, літаратурнымі творами.

Кнігі пра дзіцячых неабавязкова павінны быць лёгкія і забаўляльныя — пра гэта ўжо даўно кажуць псіхолагі. Дзеці здольныя разумець значна больш, чым мяркуюць дарослыя, імкнучыся засцерагчы іх ад складаных тэм і няпростых пытанняў. Ганна Чыж-Літаш у кнізе «Дарункі Бога» («Дары Бога») прапаноўвае паглядзець на свет вачыма дзесяцігадовай дзяўчынкі Алены, якая прыехала на летнія канікулы да бабулі ў Баранавічы (дзеянне адбываецца ў 1997 годзе). Аўтарка апісвае не толькі любоў і сяброўства, але і здраду, і жорсткасць, і нячуласць бацькоў да сваіх дзіцяцей, не зразумелыя ўзгадаванай у добрай сям'і Алене. Кніга, дзе ўздымаюцца актуальныя псіхалагічныя пытанні ўзаемаадносін паміж бацькамі і дзецьмі, паміж аднагодкамі, адна з якіх — дзяўчынка-інвалід, на фоне не заўсёды прывабнай сацыяльнай штодзённасці вучыць найперш любові. Цудоўныя апавед для сямейнага чытання.

Чарговая кніга серыі «Несур'ёзна пра сур'ёзнае» мае гульнівую назву «Жонка на гадзіну». Аўтар Андрэй Сідарэйка прапаноўвае чытачам хаця б на кароткі час перастаць быць беззаганна-ідэальнымі і дазволіць сабе... пасмяяцца з саміх сябе. У кнізе некалькі раздзелаў, якія ахопліваюць усе сферы нашага жыцця: сямейныя, вясковыя, офісныя, школьныя і студэнцкія гісторыікі. Нехта пазнае ў галоўных героях сябе, нехта — суседа па лецішчы ці лесвічнай пляцоўцы, а нехта — шэфа ці падначаленага. У зборніку, вядома, не толькі гумар, але і сатыра, дзе пісьменнік звяртаецца да крытычнага асэнсавання самых сучасных «трэндаў» у масавай культуры, выхаванні дзіцяцей, стварэнні сям'і. Змяняецца рэчаіснасць, змяняецца лад мыслення. Аднак, як сцвярджае А. Сідарэйка, не заўсёды да лепшага.

Аматараў вострасюлітаратуры, безумоўна, узрадуе выхад новай кнігі Сяргея Трахімёнка «Опера» (на рускай мове). Раман працягвае тэму папярэдняга твораў (прыгадваем «Гульня капрызлівай дамы» і «Запіскі чорнага палкоўніка») пра контрразведчыкаў. Гэтым разам аўтар «наладжае» тром галоўным героям, былым выпускнікам Вышэйшай школы КДБ, сустрэчу ў Мінску, дзе і разгортваецца асноўнае дзеянне. Дынамічныя дыялогі, нечаканыя сюжэтныя павароты і шпіёнская інтрыга, якая трымае чытача ў напружанні на працягу ўсяго рамана і не раскрываецца да самых апошніх старонак, прыйдуцца даспадобы прыхільнікам творчасці С. Трахімёнка.

